

Asia: _VN/20396/2020

Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Simon kunnanhallitus	LAUSUNTO
Simon kunta	
Ratatie 6	1.12.2020
95200 Simo	
simon.kunta@simo.fi	

Valtioneuvosto

Lausuntopalvelu

Lausuntopyyntö laajakaistayhteydestä

Diaarinumero: _VN/20396/2020

Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa

Verkkoliikenneyhteydet voidaan 2020-luvun Suomessa katso kuuluvaksi ihmisen välttämättömiin perustarpeisiin. Nopeiden ja luotettavien yhteyksien välttämättömyys on korostunut koko Suomessa kevään 2020 aikana. Tietoliikenneyhteydet ovat perusinfra digitaalisten palvelujen toiminnalle, kehittämiselle ja laajalle käyttöönotolle. Laajakaistayhteyksien tuki on välttämätöntä alueille, joilla ei

ole vastaavaa kaupallista tarjontaa. Harvaanasutuilla alueilla kaupallisilla toimijoilla ei ole taloudellista intressiä lähteä kehittämään tietoliikenneyhteyksiä pienen kysynnän vuoksi. Kuitenkin tietoliikenteen kuuluvat jo nyt ihmisen perusoikeuksiin. Simon kunta on Lapin harvaanasuttu kunta (2 hlö / km²). Laajakaistatuki olisi erittäin tärkeä asia Simonkaltaisille harvaanasutuille kunnille.

Koronavuonna kunnallinen demokratia (kunnanhallituksen, lautakuntien ja valtuustojen kokousten järjestäminen) on edellyttänyt toimivia tietoliikenneyhteyksiä. On kohtuutonta, että kunnallisdemokratiaan osallistuvia henkilöitä veloitettaisiin itse huolehtimaan tietoliikenneyhteyksistä. Vastaava kysymys nousee esiin etätöiden osalta. Valtionneuvosto on toistuvasti ohjeistanut ihmisiä etätöihin. Verottajan linjaus on, ettei työnantaja osallistu tietoliikenneyhteyksien hankkimiseen, vaan tietoliikenneyhteydet ovat työntekijän vastuulla ja ne otetaan vain osittain huomioon työn verotuksessa.

Simon kunnassa on tehty viime vuosina useita aloitteita laajakaistahankkeiden eteenpäinviemiseksi, mutta toistaiseksi kustannukset ovat olleet kunnalle kohtuuttoman suuret kunnan laajan pinta-alan ja harvaanasutuksen vuoksi. Toimivien tietoliikenneyhteyksien merkitys kuitenkin ymmärretään ja simolaiset olisivat valmiita käyttämään tietoliikenneyhteyksiä suuremmassa määrin. Toimivat verkkoliikenneyhteydet tukevat myös Euroopan unionin pitkän aikavälin Green Deal tavoitteita. Erityisesti harvaanasutuilla alueilla ei ole julkista liikennettä vaan liikennöinti tapahtuu yksityisautoiluna. Toimivat verkkoyhteyden lisäävät etätöiden ja etäasioinnin määrää ja vähentävät siten ihmisten tarvetta liikkua autoilla, mikä pienentää hiilidioksidipäästöjä. Harvaanasutuilla alueilla myös ikäihmisten kotihoito voitaisiin järjestää turvallisemmin ja tehokkaammin kotona, mikä tietoliikenneyhteydet olisivat helposti saatavilla.

Laajakaistalain toteuttamiseen liittyvään asetukseen Simon kunta esittää seuraavia muutoksia:

1§ Kuntien rahoitusosuus

Kunnan omarahoitusosuudesta tulisi kokonaan luopua. Mikäli kunnalla ei ole mahdollisuutta rahoittaa hankkeita, joutuvat Suomen kansalaiset keskenään eriarvoiseen asemaan. Valtion tuki tulee olla vähintään 66% ja nostaa mielellään samalle tasolle, kuin maaseuturahaston kyläverkko-hankkeille myöntämän tuki eli 70%. Näin voitaisiin eri tukimahdollisuuksia käyttää joustavasti ja ne olisivat tukiehdoiltaan hyvin samankaltaisia. Kunnat voisivat lisäksi halutessaan osallistua ryhmäpoikkeusasetuksen puitteissa hankkeiden tukemiseen, julkinen tuki kun voi olla enintään 100% tukikelpoisista kustannuksista. Tämä parantaisi harvaan asuttujen alueiden hankkeiden toteutumista ja kannattavuutta.

Mikäli kuntien osuutta kuitenkin joudutaan perimään. Asetukseen esitetyt kuntien maksuosuuskriteerit ovat kestävämmät erityisesti Lapin kuntien kannalta, koska niissä ei huomioida lainkaan alueiden laajuutta. Rakentamiskustannukset ovat useissa Lapin kunnissa moninkertaiset maantieteellisesti pienempiin kuntiin verrattuna. Aikaisemman laajakaista-hankkeen yhteydessä laskettiin kustannuksia Lapin alueella ja esim. Enontekiön kunnassa asukaskohtainen kustannus 8 %

kuntatuella laskettuna vuonna 2009 oli 169 €/asukas ja nykyisen asetus esityksen mukainen 33 % kuntaosuus nostaisi kustannukset 697€/asukas. Tällaiset kustannukset ovat väestöltään pienen kunnan rahoitettaviksi ylivoimaisia nykyisessä kuntien taloustilanteessa. Lisäksi kustannuksia nostaa tukikelpoisen alueen laajentuminen edelliseen ohjelmaan verrattuna.

Markkinaehtoinen rakentaminen ole juurikaan edennyt näinä vuosina. Yhtään tarjousta ei kaupallisilta operaattoreilta saatu Enontekiölle edellisen laajakaistahankkeen aikana järjestetyillä tarjouskierroksilla. Kaikkiaan vuonna 2009 maakuntien liittojen laatimasta laajakaistarakentamisen hankeohjelmasta Suomessa ja Lapissa on toteutunut vasta noin puolet ja toteutumatta ovat monet laajat harvaan asutut alueet. Useilla kunnilla ei ole ollut taloudellisia edellytyksiä toteuttaa hankkeita, vaikka niiden kuntaosuus olisi ollut ”vain” 8 %. Pienen väkiluvun vuoksi kustannukset nousevat suuriksi suhteessa asukaslukuun. Vuonna 2009 Lapissa 8 % kuntaosuuden kunnissakin kustannukset vaihtelivat 40 - 188 €/asukas. Suurimman asukaskohtaisen kustannuksen kunnissa verkko onkin jäänyt rakentamatta. Simon kunta edellyttää, että kunnan laajuus ja rakennettavan verkon pituus/kustannukset on otettava huomioon kuntien maksuosuuksien määrittelyssä.

Tulee tehdä erillisratkaisu kaikkein laajimpien harvaanasuttujen kuntien laajakaistan rakentamiseen. Näiden kuntien rahoitusosuus tulee määritellä laajakaistaverkon kustannusten varmistuttua selvitysvaiheen tai kilpailutuksen jälkeen niin, että kunnan rahoitusosuus ei ylitä koko maan asukaskohtaisia keskiarvokustannuksia. Vain näin voidaan turvata kuntien ja asukkaiden tasapuolinen kohtelu ja rakentaa laajakaista kaikkien saataville myös harvaan asutuilla alueilla.

Kuntaosuuden kriteereiksi esitetty omarahoituksen perustuminen taseen kumulatiiviseen yli/alijäämään, tulee poistaa kriteereistä, koska sillä ei ole merkitystä hankkeen taloudellisen onnistumisen eikä kunnan sitoutumisen näkökulmasta.

2§ Nopean laajakaistan vähimmäisnopeus

Aiemassa lakiluonnoksessa lähtökohtana oli, Marinin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti, että tukea voitaisiin myöntää nopeiden laajakaistayhteyksien eli vähintään symmetrisen nopeudeltaan 100 megabittiä sekunnissa mahdollistavien yhteyksien rakentamiseen. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä tukiohjelman ehtoja muutettaisiin siten, että tukikelpoiselta nopealta laajakaistayhteydeltä ei vaadittaisi enää lataus- ja lähetysnopeuden symmetrisyyttä. Tuettavien laajakaistayhteyksien pitäisi kuitenkin edelleen olla edistyskellisiä ja tasalaatuisia myös ruuhka-aikaolosuhteissa.

Tässä esityksessä on myös tukikelpoisuutta laajennettu langattomiin paikallisiin toteutuksiin ja miniminopeuksien ja laadun osalta ollaan menossa taaksepäin. Nopeus vaatimuksista ei pidä tinkiä esityksen mukaisesti, kun hallitusohjelmassa on sitouduttu 100megan ja 1gigan nousuun. EU:n vuoden 2025 tavoitteena on, että kaikilla olisi mahdollista saada käyttöönsä 100megan yhteys, joka

on nostettavissa 1gigaan ja nykyinen esitys ei edistä EU:n tavoitteen saavuttamista. Sinällään symmetrisyys ei ole välttämätön, jos paluusuunnankin nopeus on tulkittavissa edistykselliseksi eli vähintään 100megaa. Operaattorit myyvät tällä hetkellä kuluttajille esimerkiksi 300/100megaa tai 1000/500megan liittymiä eli epäsymmetrisiä, mutta paluusuunnan nopeus kuitenkin aiemman lain mukaisesti 100megaa (vuoden 2009 taso edistyksellisestä viestintäpalvelusta). Ei voi olla niin, että jos vuonna 2009 katsottiin edistykselliseksi nopeudeksi 100megaa niin vuonna 2020 se olisi vain 21megaa.

Moilanen Paula
Simon kunta - Simon kunnanhallitus